

Prosa

(text: M. Surowiński, photo: A. Surowińska)

Panicum virgatum

Uprawiane od wieków proso zwyczajne (***Panicum miliaceum***), niewątpliwie także interesujące wizualnie, dorobiło się w XX wieku konkurencji ze strony gatunków amerykańskich, zwłaszcza proso różgowatego (***Panicum virgatum***). Nie mają one znaczenia paszowego, więc ich kłoski są drobnutkie, zawieszane na delikatnych gałązkach. Tworzą urokliwe, chmurowate kwiatostany, zazwyczaj w odcieniach czerwieni. Niekwestionowana uroda przyczyniła się do „bliższego kontaktu” z większą ilości roślin z tego rodzaju.

W rankingach ogrodniczych zawsze przodują gatunki wieloletnie, zaczę więc od nich. Na początek te mniej znane, nie poddane jeszcze ostrej selekcji.

Proso skryte (***Panicum clandestinum***) to wyjątek w tym rodzaju, bo kwiatostan ma niepozorny, a ciężar atrakcyjności przeniósł się na liście. To

wspaniały gatunek do kolorowych jesiennych zestawień – wcześniej przybiera bardzo ostre, czerwone barwy, odcinając się wyraziście od otoczenia.

Panicum clandestinum

Panicum amarum to kompletnie nieznaną w Polsce, sino-niebieskawo-szarawy gatunek, dobrze rosnący na słabszych glebach i przy mniejszej wilgotności.

Na odkrycie czeka również **Panicum bulbosum**. Wcześniej wytwarza liście i kwiatostany niż proso różgowate, co jest niebagatelnym walorem.

Panicum virgatum

Panicum virgatum (proso różgowate) razem z **Andropogon gerardii** i **Sorghastrum nutans** tworzy beskresne łąny na amerykańskich preriach. Roślina jest szalenie zmienna, głównie z racji występowania na ogromnym obszarze.

Niesamowicie popularna, zwłaszcza w rodzimych krajach (USA, Kanada). Europa też jej się nie oparła.

Wyselekcjonowano z gatunku ponad 30

odmian. Nie jest to może rekord, bo miskant chiński i jego mieszańce ma ich ponad 200, ale szybko odrabia straty. Za wyszukiwanie nowych, ciekawych kultywarów ostro w ostatnich latach wzięli się europejczycy przełamując amerykańską hegemonię. Szansę na przebicie się mają np. **'Nican'** czy **'Sphinx'**.

Jest to trawa zaliczana do ciepłolubnych (tzw. warm-season grass), dość późno odbija po zimie, szczyt atrakcyjności uzewnętrznia latem i jesienią. W naszych realiach należy wziąć tę cechę pod szczególną rozwagę, z umiarem planując nasadzenia masowe z tej rośliny. Pochyliłem się już nad tym problemem w **artykule „Projektowanie rabat z użyciem traw atrakcyjnych późnym latem”**.

Znosi dość dobrze różne warunki glebowe i wilgotnościowe, najlepiej jednak przyrasta na podłożu żyznym i wilgotnym. Toleruje niewielkie oświetlenie, niemniej może w takich warunkach się pokładać. Narażone na to są zwłaszcza odmiany wysokie.

Próbując podzielić tę sporą gromadkę istotne wydaje się wzięcie pod uwagę koloru ulistnienia, wysokości i pokroju. Inne cechy wydają się mniej ważne.

Rośliny kwitną mniej więcej w tym samym czasie, docelowa barwa kwiatostanów to mniej więcej różo-czerwień, więc nie ma sensu szukać tutaj zbyt wielu odmienności. Oczywiście są też odmiany bardziej wyraziste (np. **'Red Cloud'**) ale nie przywiązywałbym do tego zbyt dużej uwagi.

Kolorystyka liści poszczególnych odmian obejmuje paletę różnych odcieni zieleni i niebieskości czy też szarości. Jesienią, a niekiedy już późnym latem, rośliny zaczynają zmieniać barwy.

Panicum virgatum 'Squaw'

Grupa odmian „niebieskawych” obejmująca kilka kultywarów, np. **'Prairie Sky'**, **'Heavy Metal'**, **'Dallas Blues'**, **'Cloud Nine'** - żółknie na jesień.

Zielonolistne proso zmieniając kolor przybierają różne odcienie, ale raczej choć częściowo czerwienieją. Wyjątki to np. **'North Wind'**, która żółknie czy **'Kupferhirse'**, która przechodzi w pomarańcz. „Czerwienienie” - bardzo ceniona cecha - stała się wyznacznikiem wielu odmian.

Panicum virgatum 'Heavy Metal'

Poszukiwania skupiły się na wyszukiwaniu tych przebarwiających się najintensywniej i najwcześniej. Wyselekcjonowano ich sporo, np. **'Squaw'**, **'Sphinx'**, **'Shenandoah'**, **'Kurt Bluemel'**, **'Heiliger Hain'**, **'Hänse Herms'**, **'Red Cloud'**, **'Rotbraun'** i inne. Warto wziąć pod uwagę, że są tutaj gatunki bardzo wcześnie przebarwione, np. **'Rotstrahlbusch'** i dość późno, np. **'Rehbraun'**.

Małe, nie przekraczające metra to np. **'Campfire'** i prawie 2-metrowe, np. **'Warrior'**. Dość często można spotkać rośliny z nazwą **'Rubrum'** – to zbiorcze określenie wielu czerwonolistnych odmian.

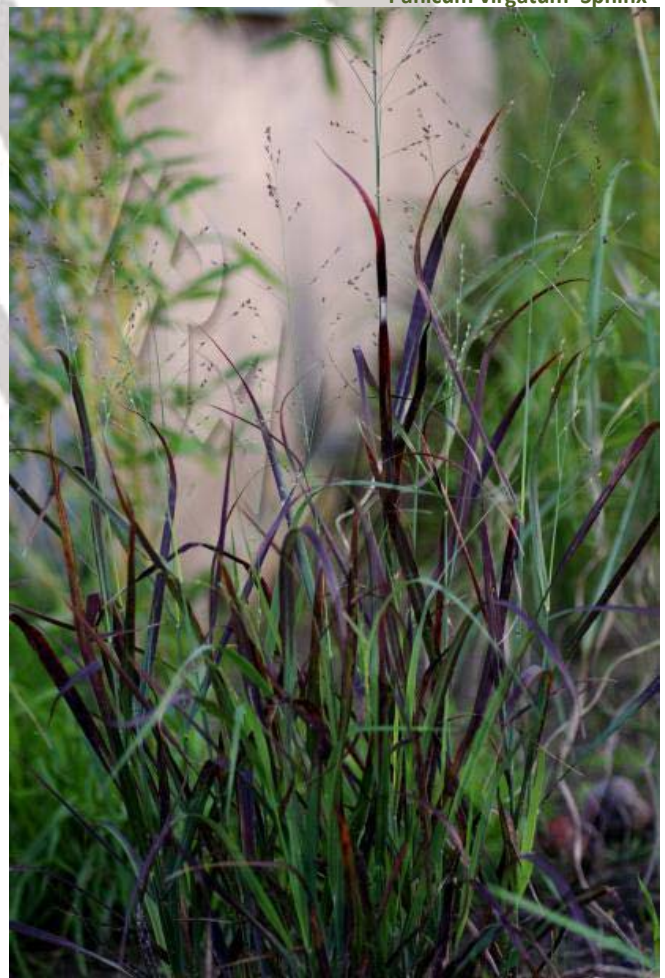

Panicum virgatum 'Rotstrahlbusch'

Duża grupa odmian wyróżnia się kolumnowym pokrojem. Wyróżniłbym tutaj **'Heavy Metal'**, **'Dallas Blues'**, **'Cloud Nine'**, **'Strictum'**,

'Northwind', **'Nican'**. Trzeba zauważyć, że rośliny te raczej nie czerwienieją. Różnice między tymi kultywarami dotyczą głównie odcienia liści i wysokości.

Panicum virgatum 'Sphinx'

Prosa jednoroczne mają w ogrodnictwie ozdobnym znaczenie marginalne, niemniej warto wspomnieć o dwóch gatunkach.

Panicum miliaceum 'Violaceum'

Proso zwyczajne (***Panicum miliaceum***), znane od wieków w Europie, ma ciężkie, zwykle przewieszające się wiechy. Ozdobne walory prezentują kolorowe odmiany. Najpopularniejsza to '**Violaceum**'. Nazwa sama mówi za siebie, więcej informacji jest zawarte w encyklopedii.

Proso nitkowane (***Panicum capillare***), proweniencji amerykańskiej, w moim odczuciu jest ładniejsze. Delikatne, bardziej zwiewne, ulotne. Kultywar '**Fontaine**' jest bardziej wyrazisty z racji purpurowej barwy kwiatostanu.

Próbując podsumowania warto wnikliwiej porównać pokrój omówionych roślin. Tak się jakoś złożyło, że odmiany i gatunki wyprostowane są w większości kolorystycznie stonowane, bardzo wyraziste formą, architektoniczne. Idealne do wertykalnych założeń, np. z trzcinnikami czy mniejszymi trzęślicami. Świetnie współgrają z nowoczesną architekturą.

Gatunki i odmiany bardziej rozłożyste prezentują się swobodniej i wyjątkowo malowniczo. Większość „łapie” różne odcienie czerwieni, co predysponuje je do nastrojowych, kolorowych późnoletnich i jesiennych zastawień, o czym pisałem w **artykule „Trawy kolorowe jesienią”**.

Szczegółowych informacji o gatunkach i odmianach wymienionych w tekście proszę szukać w **encyklopedii traw ozdobnych**.

Na **forum o trawach** warto wymienić się praktycznymi doświadczeniami związanymi z uprawą tych roślin.

Panicum virgatum 'Kupferhirse'